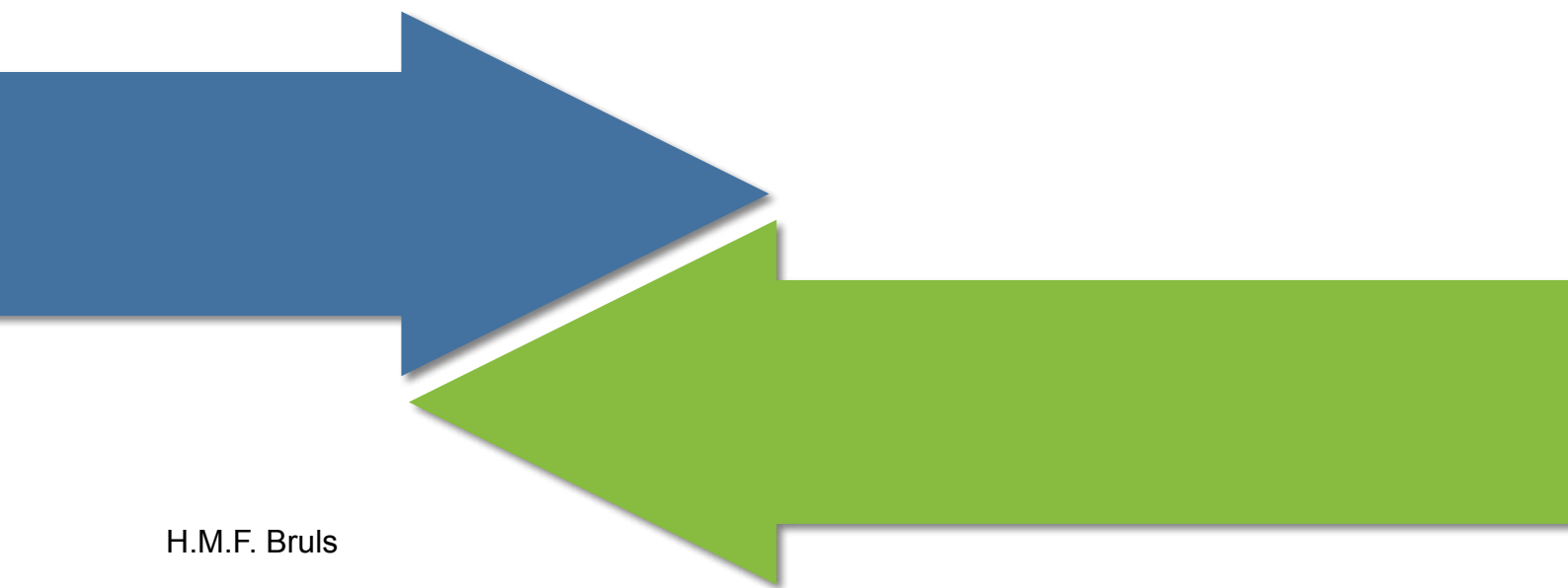

ADVIES WEGNEMEN PRAKTISCHE BELEMMERINGEN BIJ GRENSOVERSCHRIJDENDE ARBEID

H.M.F. Bruls

Juni 2013

Inhoudsopgave

I	Inleiding	1
	I.a. Achtergrond	1
	I.b. Wat inmiddels is gerealiseerd	2
	I.c. Doel van dit advies.....	2
	I.d. Restricties	2
	I.e. Niet alleen voor Nederland – Noordrijn-Westfalen.....	3
II	Aanbevelingen	4
	A. Informatie	4
	B. Onderwijs en Competenties	6
	C. Bevordering grensarbeid.....	8
III	Wie doet wat	11

I. Inleiding

Op 22 januari 2007 besloten de toenmalige Nederlandse minister voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Piet Hein Donner, en de toenmalige Noordrijn-Westfaalse minister voor Arbeid, Gezondheid en Sociale Zaken, Karl-Josef Laumann, om de samenwerking voor de bevordering van een grensoverschrijdende arbeidsmarkt te intensiveren. Als eerste concrete stap in deze richting werd er op 18 mei 2009 in een gezamenlijke intentieverklaring overeengekomen een grensoverschrijdende internetgids oftewel webportaal te ontwikkelen voor een betere verbinding en openbaarmaking van reeds op internet gepubliceerde informatie. Er werd een stuurgroep ingesteld die samengesteld is uit vertegenwoordigers van de verantwoordelijke instanties op het gebied sociale verzekeringen uit beide landen en de Duits - Nederlandse euregio's. De toenmalige burgemeester van Venlo, Hubert Bruls, thans burgemeester van Nijmegen, werd benoemd tot eerste voorzitter van de stuurgroep.

De opdracht strekte zich uit tot beleidsmatige aanbevelingen en het internetportaal. De aanbevelingen richten zich tot de regeringen om aan te geven welke praktische belemmeringen voor potentiële grensarbeiders op het gebied van de regionale arbeidsmarkt en de opleiding en erkenning van beroepskwalificaties weggenomen kunnen worden om de grensoverschrijdende arbeidsmarkt te bevorderen.

I.a. Achtergrond

Grensarbeiders verrichten werkzaamheden in een lidstaat maar wonen in een andere lidstaat waar ze ten minste eenmaal per week naar terugkeren¹.

Omdat grensarbeiders niet in het 'woonland' werken, gelden voor hen diverse wettelijke regelingen van het 'werkland', in het bijzonder met betrekking tot het sociale zekerheidstelsel en het belastingstelsel. Voor grensarbeiders kan dit voor- en nadelen hebben, al naargelang de in het werkland geldende bepalingen van het sociale zekerheids- en belastingstelsel vergeleken met de in het woonland geldende bepalingen; sommige onderdelen van deze stelsels vallen in vergelijking met die van het woonland positief uit, andere negatief.

Grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit is in omvang relatief beperkt gebleven. De reden daarvoor hangt vermoedelijk minder samen met de toepassing van sociale zekerheids- en belastingregels, maar eerder met verschillen in taal, cultuur, opleiding en sociale omgeving. Deze factoren weerhouden werknemers nog steeds van een 'sprong in het ongewisse', die werken in een ander land – over de grens - toch betekent.

Het is daarom belangrijk dat op de regionale arbeidsmarkt zoveel mogelijk praktische belemmeringen voor potentiële grensarbeiders worden weggenomen. Het gezamenlijk belang is immers om de ontwikkeling van de grensregio's, die vaak een bovengemiddeld hoog percentage werklozen kennen, verder te bevorderen en de gemeenschappelijke kansen optimaal te benutten.

¹ Definitie conform artikel 1 onder f) van Verordening (EG) 883/2004

I.b. Wat inmiddels is gerealiseerd

De afgelopen jaren zijn internetportalen ontwikkeld voor grensarbeiders in Noordrijn-Westfalen en Nederland om de samenhang in de digitale informatievoorziening aan te brengen. De stuurgroep heeft actief meegeholpen bij de totstandkoming van het internetportaal voor grensarbeiders langs de Nederlands - Noordrijn-Westfaalse grens.

Overigens is inmiddels ook een vergelijkbaar portaal ontwikkeld t.b.v. het grensverkeer tussen België en Nederland.

De internetportalen brengen als centraal loket informatie bij elkaar op alle terreinen die voor grensarbeiders relevant zijn (fiscaal, arbeidsrechtelijk, sociale zekerheid en subsidies). Het hele spectrum van informatie over het aangaan van een arbeidsovereenkomst tot pensioenregelingen wordt bestreken. De internetportalen hebben samenhang gebracht in de vele websites van verschillende informatieverstrekkingen die veelal uitstekende informatie verstrekken, maar wel gefocust zijn op deelaspecten.

Door verschillende instanties op het gebied van sociale zekerheid en belastingen, euregio's en gemeenten wordt in de grensstreek bovendien gezorgd voor de inrichting van spreekuren die regelmatig plaatsvinden.

I.c Doel van dit advies

In aanvulling op de inspanningen die Nederland en Noordrijn-Westfalen met actieve steun van het Secretariaat-Generaal van de Benelux (SG Benelux) hebben geleverd op het gebied van de informatievoorziening voor (potentiële) grensarbeiders beoogt dit advies een stap verder te gaan door aanbevelingen te doen die praktische belemmeringen voor grensarbeiders kunnen wegnemen om daarmee een impuls te kunnen geven aan de grensoverschrijdende regionale arbeidsmobiliteit.

Bij het opstellen van dit advies is rekening gehouden met de uitvoerbaarheid van de voorstellen. De focus van dit advies ligt niet zozeer op beleidsadvisering als wel op de mogelijke verbetering van gemeenschappelijke voorzieningen en op praktische facilitering van reeds bestaande structuren.

I.d. Restricties

Bij de opstelling van dit advies werd rekening gehouden met de volgende twee overwegingen:

Een eerste overweging betreft de regelgeving. Zoals hierboven beschreven heeft grensarbeiders arbeidsrechtelijke, fiscale- en sociale zekerheidsaspecten. Deze worden voor een groot deel geregeld in Europese regelgeving. De in de lidstaten ingerichte systemen van sociale zekerheid en belastingen zijn complex van aard. Dat is het gevolg van historische ontwikkelingen en de inrichting van het staatsbestel in de verschillende landen. Het is om deze reden dat er op Europees niveau gekomen is tot coördinatie (en niet tot harmonisatie) van de toepassing van de stelsels van sociale zekerheid.

Zo bevat de Europese coördinatieverordening sociale zekerheid (883/2004) bepalingen ter afstemming van de toepasselijkheid van de sociale zekerheidsstelsels van de verschillende lidstaten inzake grensarbeiders. Deze Europese regelgeving zoals de coördinatieverordening en de bilateraal gesloten verdragen ter voorkoming van dubbele belasting zorgen voor rechtszekerheid bij grensarbeiders. De coördinatieverordening sociale zekerheid is tot stand gekomen na lang en moeizaam onderhandelen. Het ligt dan ook niet voor de hand dat deze binnen afzienbare tijd op fundamentele onderdelen aangepast zal worden. Bovendien bestaat er reeds een zeker evenwicht in de gevolgen voor de sociale zekerheid van grensarbeiders, aangezien er soms voor- en soms nadelen uit de Europeesrechtelijke coördinatievoorschriften kunnen volgen voor de grensarbeider.

Kortom: deze EU-regelgeving vormt het fundament voor de aanbevelingen en kunnen in dit verband niet worden gewijzigd.

Een tweede overweging is van geheel andere aard. De bestuurlijke en politieke realiteit is dat de institutionele organisatie van de arbeidsmarkt in Nederland en Noordrijn-Westfalen aanzienlijk verschilt. De Nederlandse rijksoverheid is verantwoordelijk voor de nationale kaders en voor de uitvoeringsstructuur van werk en inkomen. Het arbeidsmarktbeleid is gedecentraliseerd naar gemeenten die dit beleid in de regio's naar eigen inzicht en samen met het UWV (het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) en andere regionale partijen zoals werkgevers, uitzendbranche en onderwijsinstellingen zo efficiënt mogelijk invullen. Hiermee samenhangend ligt het niet in de rede te verwachten dat in Nederland wetswijzigingen – die op heel Nederland van toepassing zullen zijn – zullen plaatsvinden om grensproblemen op te lossen. Er wordt dus 'vanuit Den Haag' geen regionaal arbeidsmarktbeleid gevoerd.

In de deelstaat Noordrijn-Westfalen zijn de Arbeitsagenturen van de Bundesagentur für Arbeit respectievelijk de Jobcenters verantwoordelijk voor de arbeidsmiddeling en uitkeringen. Om bij de bemiddeling van werklozen ook de arbeidsbureaus van het buurland te betrekken worden bij de Arbeitsagenturen in de grensregio's EURES-adviseurs ingezet. Deze onderhouden contact met de EURES-adviseurs bij het UWV in Nederland die in de grensregio's worden ingezet.

Deze verschillen maken het niet goed mogelijk beleidsmatige arbeidsmarktadviezen te formuleren die in gelijke mate in Nederland en Noordrijn-Westfalen zouden kunnen worden uitgevoerd. Doel van dit advies is derhalve de mogelijke verbetering van gezamenlijke faciliteiten.

I.e. Niet alleen voor Nederland-Noordrijn Westfalen

Het advies heeft in het bijzonder betrekking op wonen en werken in de grensstreek tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen. Kijkend naar de problematiek in de grensstreek van Nederland met België en met Nedersaksen, kan gesteld worden dat dit advies ten principale ook van toepassing kan zijn op deze regio's en zonder twijfel ook op de grensstreek van Noordrijn-Westfalen met België en Luxemburg, etc.

II. Aanbevelingen

De aanbevelingen zijn in drie onderwerpen geclusterd, namelijk informatie, onderwijs en competenties en bevordering grensarbeid.

A. *Informatie*

De laatste jaren is er al veel bereikt op het gebied van de verbetering van de informatievoorziening voor grensarbeiders. Wat betreft het onderwerp informatie beperkt dit advies zich dan ook tot aanvullende voorstellen voor de verdere optimalisering van de informatieketen.

A.1. Aanbeveling om een sluitend netwerk van persoonlijke advisering te vormen.

Naast een inrichting van een digitale dienstverlening richting grensarbeiders (bijvoorbeeld via het internetportaal grensarbeid van het SG Benelux) is het zeer wenselijk dat persoonlijke advisering mogelijk blijft. Van belang is dat digitale informatievoorziening en persoonlijke advisering geen losse entiteiten zijn maar onderdeel uitmaken van dezelfde "informatie-infrastructuur". Alleen op deze wijze hebben ze toegevoegde waarde voor de grensarbeider. Voorts wordt aanbevolen om bestaande en nieuwe vormen van persoonlijke advisering meer in samenhang te brengen door de verzorgende partijen. Zowel (eu)regionale als nationale instanties dienen hun samenwerking te verdiepen dan wel te verbreden waar dat kan. Samenwerking kan gezocht worden om externe, Europese geldstromen te zoeken voor een vorm van persoonlijke dienstverlening (bijvoorbeeld door de SVB).

A.2. Aanbeveling aan de deelnemers in het internetportaal: Systematische plaatsing van eigen informatie in de context van het internetportaal en verwijzing naar andere informatieleveranciers in het portal in geval van samenhang.

Alle websites die aan de internetportalen verbonden zijn bevatten onderlinge links. Hierdoor wordt de bekendheid van de internetportalen en de websites vergroot, maar ook wordt het voor grensarbeiders duidelijker waar informatie te vinden is. Dit om het portaal zo functioneel en bekend mogelijk te maken.

A.3. Aanbeveling aan het SG Benelux: Vergroting van de bekendheid van het digitale informatieknooppunt.

Het digitale informatieknooppunt waar de internetportalen België - Nederland en Noordrijn-Westfalen - Nederland worden samengevoegd moet *de* bron worden waar samenhangende informatie gevonden kan worden over arbeidsrecht, belastingen, sociale zekerheid, pensioenen etc. Kortom, een bron van alle informatie die een (potentiële) grensarbeider nodig heeft. Het vergroten van de bekendheid en zichtbaarheid kan worden bereikt door:

- Zoekmachinemarketing: er kan ingezet worden op optimalisatie en adverteren. Bij optimalisatie wordt er kritisch gekeken hoe de opzet van de content en structuur van de website kan bijdragen aan een hoge 'ranking' binnen de zoekmachines. Bij adverteren worden zoektermen ingekocht. Deze worden gekoppeld aan het internetportaal waardoor deze beter en sneller gevonden worden.
- Banneractie: de Benelux onderhoudt een uitgebreid netwerk waarin de belangrijkste stakeholders op het gebied van informatievoorziening richting grensarbeiders vertegenwoordigd zijn. Deze partijen hebben in veel gevallen al meegewerkt aan de totstandkoming van de beide internetportalen. Zij moeten een verzoek krijgen om een banner van het internetportaal te plaatsen op hun website.

- Flyer: fysieke vindplaatsen worden voorzien van een eenvoudige flyer. Te denken valt aan balies van verschillende stakeholders, maar ook aan werkgevers (P&O/HRM afdelingen) in de grensregio. De flyer bevat naast verwijzing naar het internetportaal ook beknopte informatie over de belangrijkste thema's.
- Artikel (free publicity): de verschillende communicatieactiviteiten kunnen gekoppeld worden aan een nieuwsmoment: bijvoorbeeld de lancering van de samenvoeging van de beide internetportalen. Ondersteunend middel is een persbericht, maar ook kan een artikel worden aangeboden aan diverse redacties van offline en online (vak)media. Het aanknopingspunt is dan de lancering, maar inhoudelijk heeft het artikel een langere levensduur dan het persbericht.

A.4. Aanbeveling aan de Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven: Koppeling van de websites Internationale diplomawaardering en Europass Certificaatsupplement (CS) in alle EU landen te linken aan het internetportaal voor grensarbeid.

Als iemand een buitenlands diploma heeft behaald en in Nederland wil werken of studeren, kan men terecht bij de afdeling Diplomawaardering en Onderwijsvergelijking van deze stichting. Dit is een expertisecentrum voor alle buitenlandse kwalificaties op vmbo- en mbo-niveau. De informatie op deze website (www.idw.nl) is relevant voor werkgevers en potentiële grensarbeiders en voorkomt dat kansen gemist worden om vraag en aanbod op de grensoverschrijdende regionale arbeidsmarkt te matchen. Voor kwalificaties op havo/vwo-, hoger onderwijs en universitair niveau voert Nuffic deze taak uit. SBB en Nuffic werken hierin nauw samen.

Het CS is een verkorte beschrijving van de reguliere mbo-opleiding. Het bevat relevante informatie over verworven kennis en vaardigheden, duur en niveau van de mbo-opleiding. Deze supplementen zijn vanaf 2013 beschikbaar in Nederlands, Duits en Engels.

Relevante websites aan Duitse zijde moeten ook aan het internetportaal gelinkt worden.

B. Onderwijs en competenties

In aanvulling op de aanbeveling onder het punt A4 wordt het volgende aanbevolen.

B.1. Aanbeveling aan de organisaties voor beroepsonderwijs in Nederland en Noordrijn-Westfalen: Uitbreiding van de experimenten respectievelijk pilots voor grensoverschrijdende beroepsopleidingen in een of meerdere branches/sectoren binnen de juridische grenzen.

In het kader van de bevordering van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit is het zinvol grensoverschrijdend beroepsonderwijs in te richten dat schoolverlaters aan beide zijden van grens grotere kansen op werk biedt en daarmee ook de aansluiting van onderwijs op arbeidsmarkt aan beide zijden van de grens verbetert. De voor de schoolopleiding verantwoordelijke ministeries dan wel overheidsdiensten moeten hierbij worden betrokken. De inrichting van grensoverschrijdende beroepsopleidingen zou ook in verschillende branches een (regionale) oplossing kunnen bieden voor het teruglopende aantal leerlingen.

B.2. Aanbeveling aan het ministerie van OCW en de besturen van beroepsopleidingen in Nederland: om zich bewust te zijn van en rekening te houden met de belemmeringen die het opleggen van steeds hogere taaleisen (inzake de Nederlandse taal) met zich mee brengen voor leerlingen van over de grens.

In het middelbaar beroepsonderwijs worden steeds hogere eisen gesteld aan de beheersing van de Nederlandse taal. Dit vormt niet alleen een belemmering voor de toegang tot dit onderwijs voor leerlingen uit buurlanden, maar ook voor meer regionale samenwerking tussen de voor de inrichting van beroepsopleidingen verantwoordelijke onderwijsinstellingen in de buurlanden. Het is voor leerlingen van beroepsopleidingen in de grensstreek zinvol dat zij beide talen op een voldoende niveau beheersen waardoor hun arbeidsmarktkansen verbeteren. De schoolbesturen kunnen hier een positieve rol in spelen, eventueel via hun discretionaire bevoegdheid ten aanzien van de taaleisen.

B.3. Aanbeveling beroepsopleidingen en werkgeversorganisaties: om na te gaan of in het kader van ESF subsidie aangevraagd kan worden om de taalbeheersing te bevorderen van (potentiële) werknemers die een baan in een buurland aanvaarden.

Gezien het belang van een adequate taalkennis bij het verwezenlijken van grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit moet kennis van de Nederlandse en Duitse taal in beide landen/grensstreken worden verbeterd. Dit geldt in het bijzonder voor jonge mensen die een beroepsopleiding volgen.

B.4. Aanbeveling aan de onderwijsinstellingen: om de mogelijkheid tot stage in het theoretisch en praktisch onderwijs onderscheidenlijk de bedrijven beter te gebruiken.

De grensoverschrijdende inrichting van volledige beroepsopleidingen is complex van aard is. Het is derhalve van belang om zekerheidshalve te zoeken naar een alternatief dat net zo geschikt is om vaardigheden, zoals het opdoen van additionele talenkennis en de ontwikkeling van een gevoel voor een andere cultuur en omgangsvormen te bevorderen, maar sneller kan worden omgezet. De intensivering van de mogelijkheid tot stages binnen het onderwijs en bij bedrijven vormt een dergelijk alternatief.

B.5. Aanbeveling aan de Nederlandse regering: best mogelijke facilitering van euregionale plannen tot bevordering van een grensoverschrijdende arbeids- en opleidingsmarkt en hierbij uitzonderingsbepalingen en speciale regelingen toe te passen.

De introductie van een tri-diploma² bijvoorbeeld voor het beroep van kapper, blijkt met betrekking tot de Nederlandse partners op dit moment niet omzetbaar, onder andere op grond van de in Nederland geldende examensregelingen. De eisen betreffende de Nederlandse talenkennis zijn dusdanig verhoogd dat het voor personen wiens moedertaal niet Nederlands is vanaf het opleidingsjaar 2012/2013 erg moeilijk zal zijn om het examen te behalen. Dit heeft ook invloed op het tot nu toe geldende tri-diploma voor automonteurs. Dit diploma moet als gevolg daarvan worden teruggeschroefd tot een bi-diploma (Belgisch-Duits). Dezelfde gevolgen doen zich ook voor in de nog bestaande grensoverschrijdende hotel- en horecaopleiding. De politieke inspanningen van de Duitstalige Gemeenschap in België om zich bij het ministerie van OCW in te zetten voor een uitzonderingsbepaling betreffende hun projecten, bleken tot nu toe tevergeefs. De verantwoordelijke onderwijsinstellingen hebben deze grensoverschrijdende opleidingen dientengevolge opgeheven.

² Een di- of tri-diploma is een overeenkomst tussen verschillende onderwijsinstellingen (bv. In drie verschillende landen) die samen één diploma uitreiken.

C. Bevordering grensarbeid

Zoals in de paragraaf 'Restricties' onder I.d. al is aangegeven is er sprake van institutionele verschillen inzake de inrichting en aansturing van het arbeidsmarktbeleid in Nederland en Noordrijn-Westfalen. Dit gegeven betekent dat in dit advies wordt gefocust op voorstellen voor praktische concrete voorzieningen en facilitering en niet op het geven van beleidsadviezen.

C.1. Aanbeveling aan het SG Benelux: om een functie als clearinghouse te gaan uitoefenen.

In een dergelijke functie kan het kennis, informatie en best practices verzamelen en actief ter beschikking stellen aan actoren aan beide zijden van de grens. Bij het verspreiden van informatie moet nadrukkelijk ook gedacht worden aan informatie uit andere grensregio's in Europa en aan informatie van de Europese Commissie. Een bijzonder sprekend voorbeeld is het 'Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU-27/EEA/EFTA Countries'. Het SG Benelux kan voorts overleggen tussen hoofdrolspelers voor het uitwisselen van kennis faciliteren. Het kan ook seminars organiseren over relevante ontwikkelingen over verschillende aspecten van grensarbeid. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een onderwerp als het zogenaamde 'ervaringscertificaat' EVC (Erkennen van Verworven Competenties), of een nieuw onderwerp zoals de coöperatie op het gebied van een grensoverschrijdende beroepsopleiding. De EVC-procedure is in Nederland ontwikkeld en er is al de nodige ervaring mee opgedaan en dat is voor andere landen interessant. Ook initiatieven van de Europese Commissie of van private organisaties met betrekking tot grensarbeid lenen zich voor een seminar. Verder kan gedacht worden aan ervaringsuitwisseling tussen private en publieke arbeidsbemiddelingorganisaties in samenwerking met de door de desbetreffende regeringen benoemde instanties (in Noordrijn-Westfalen bijvoorbeeld de 'Gesellschaft für innovative Beschäftigungsförderung').

C.2. Aanbeveling aan ministeries van Onderwijs: vereenvoudiging van de internationale diploma-erkenning

Op het gebied van de grensoverschrijdende diploma-erkenning zou het SG Benelux mogelijkheden kunnen verkennen voor een regeling, die leidt tot grotere transparantie, kostenbesparing en administratieve vereenvoudiging van de erkenningsprocedure. Een vlottere en zo makkelijk mogelijke erkenning van diploma's en kwalificaties vormt immers een kernvoorwaarde voor de bevordering van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit. Werkgevers moeten snel en helder de waarde van een buitenlands diploma kunnen inschatten en kandidaat-werknemers moeten hun kansen kunnen verdedigen op de buitenlandse arbeidsmarkt. In het licht van de op handen zijnde herziening van de Europese richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van beroepskwalificaties zou een samenwerkingsverband via het SG Benelux een prima forum bieden om hierin vooruitgang te boeken en de rest van Europa te inspireren. Eventuele knelpunten bij omzetting van de richtlijn zouden door het SG Benelux kunnen worden bijeengebracht en gerapporteerd.

C.3. Aanbeveling aan de arbeidsbemiddelingorganisaties in Nederland en in Noordrijn-Westfalen: om na te gaan of de websites van hun organisaties, die vooral zijn ingericht op het bekend maken van vacatures, ook zo kunnen worden ingericht dat werkgevers gericht kunnen zoeken naar personeel, bijvoorbeeld via profielen van werkzoekenden.

Hierdoor kan het arbeidspotentieel aan beide zijden van de grens beter benut worden en kan nodeloze werkloosheid in de grensregio's voorkomen worden. De al bestaande uitwisseling van vacatures tussen UWV en de Arbeitsagenturen für Arbeit (en de Vlaamse VDAB), en de bemiddeling die op Europees niveau wordt ontwikkeld (EURES portaal), zou versterkt kunnen worden door ook te zorgen voor een uitwisseling van profielen van werkzoekenden. Het internetportaal voor grensarbeid zou als toegangspunt naar de faciliteiten van de partijen kunnen dienen.

C.4. Aanbeveling aan het UWV: verdere verbetering van de toegankelijkheid van informatie voor niet in Nederland woonachtige werkzoekenden in het kader van de toenemende digitalisering.

De aangifte van (gedeeltelijke) werkloosheid bij het UWV WERKbedrijf geschiedt online via het zogenoemde "DigiD"-systeem. De aanvraag van DigiD is normaliter verbonden aan een woonplaats in Nederland. Diegenen die in het buitenland wonen en DigiD niet kunnen aanvragen kunnen als alternatief naar het Werkplein in een gemeente in hun buurt of contact opnemen met het Klant Contact centrum van UWV. Dit staat ook op de website www.werk.nl vermeld. Echter, deze informatie is slechts beschikbaar in de Nederlandse taal en vraagt om een paar minuten zoekwerk voordat deze gevonden kan worden op de website. Dit heeft tot gevolg dat werkzoekenden worden belemmerd in hun gebruik van de diensten die door het UWV worden aangeboden.

Het valt derhalve aan te bevelen om buitenlandse bezoekers duidelijker te verwijzen naar werk.nl/eures, waar in vijf talen staat aangegeven welke procedure van toepassing zijn.

C.5. Aanbeveling aan de Nederlandse regering en de regering van Noordrijn-Westfalen: Om gezamenlijk met de verantwoordelijke instanties op het gebied van sociale verzekeringen, in het bijzonder zorgverzekeraar CZ³ in Nederland, te zoeken naar een oplossing voor het probleem van in Nederland woonachtige grensarbeiders en hun familieleden, in het bijzonder partners met een zogenoemde "minijob" in Duitsland, om een betaalbare zorgverzekering af te kunnen sluiten.

In de praktijk komt het voor dat in Nederland woonachtige grensarbeiders en hun familieleden in een slechtere financiële status komen te verkeren dan wanneer zij met de wet- en regelgeving van slechts één van deze twee landen zouden worden geconfronteerd. De bedoeling van verordening (EG) 883/2004 was om te voorkomen dat op iemand de sociale zekerheidswetgeving van geen land of van beide landen van toepassing zou zijn. In de praktijk blijkt dat verzekerden en hun gezinsleden volgens artikel 17 van verordening (EG) 883/2004 ook in het woonland recht hebben op verstrekkingen. In de praktijk geeft de zorgverzekeraar in de bevoegde lidstaat, in het geval van een in Duitsland werkend persoon dus Duitsland, een "E106"- of "S1"-formulier af waarmee de verzekerde zich in zijn woonland bij een zorgverzekeraar – in Nederland is dit CZ – kan aanmelden. Verzekerden en hun gezinsleden kunnen zich daarna ook in het woonland overeenkomstig de aldaar geldende regels voor medische zorg geneeskundig laten behandelen. Echter, wanneer bijvoorbeeld één van twee in Duitsland werkende en in Nederland wonende echtgenoten een "minijob" uitoefent, waarbij het maandelijks inkomen het bedrag van € 450,00 niet overschrijdt, zal het echtpaar waarschijnlijk problemen ondervinden bij het afsluiten van een zorgverzekering in Duitsland en de daaropvolgende inschrijving als rechthebbende op verstrekkingen in de zin van de verordening ('verdragsgerechtigde') bij de Nederlandse zorgverzekeraar CZ. CZ deelt betrokkenen in dit geval mede dat de persoon met een "minijob" niet ingeschreven en in het algemeen niet verdragsgerechtigd kan worden via de partner, aangezien het betreffende gezinslid als gevolg van zijn "minijob" een actief persoon/werknemer is geworden en als gevolg daarvan niet meer als – inactief – gezinslid kan worden gekwalificeerd.

Vele Duitse zorgverzekeraars delen deze opvatting. Op grond van artikel 17, gelezen in verband met artikel 1 onder i), en met de aanwijsregels van titel II van verordening 883/2004 moet, aldus CZ en de Duitse zorgverzekeraars, overeenkomstig het recht van het woonland worden bepaald wie als gezinslid als verdragsgerechtigde aangemerkt kan worden en wie niet.

³ Bij werken in Duitsland en wonen in Nederland dient in Nederland voor de basisverzekering aangesloten te worden bij de verdragsverzekeraar. Dit is CZ zorgverzekeringen.

Ten gevolge daarvan adviseren zowel Duitse- als Nederlandse zorgverzekeraars om in geval van de "minijobber" een vrijwillige maar ook veel duurdere zorgverzekering af te sluiten of met de werkgever een hoger maandelijks loon overeen te komen. In het licht van het arrest Delavant (C-451/93) is het echter de vraag of deze handelwijze in overeenstemming is met de bepalingen van verordening (EG) 883/2004.

Er is geen betrouwbare informatie beschikbaar over het aantal grensarbeiders dat wordt getroffen door dit probleem. Echter, adviseurs van grensarbeiders melden dat zij regelmatig worden geconfronteerd met vragen van grensarbeiders rondom dit onderwerp. Ook de zorgverzekeraars zijn hiervan op de hoogte. Alle pogingen tot het vinden van een oplossing bleken tot nu toe evenwel tevergeefs. Het is derhalve belangrijk om met alle verantwoordelijke organisaties gezamenlijk te zoeken naar een oplossing die in overeenstemming is met de bepalingen van verordening (EG) 883/2004 en leidt tot het wegnemen van op dit vlak bestaande belemmeringen van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit.

III. Wie doet wat

Met goede aanbevelingen alleen worden er nog geen stappen gezet om de praktische belemmeringen voor potentiële grensarbeiders weg te nemen. Hiervoor is het noodzakelijk dat er regionaal een goed functionerende infrastructuur is die zowel op bestuurlijk als op personeel vlak verankerd is in de regio's met voldoende mandaat om uitvoering te kunnen geven aan de aanbevelingen. Daarenboven zal de service t.b.v. deze infrastructuur – vooral bestaande uit netwerken – goed ingericht moeten worden (facilitering, beheer van de portals, etc.)

Informatievoorziening

Uitvoering van de aanbevelingen en het inhoudelijk beheer van het internetportaal vraagt om maatwerk. Een goed functionerend netwerk hiervoor – voor de hele grensregio 'Nederland-NoordRijn Westfalen' of opgeknipt in delen daarvan - is dus van cruciale betekenis. Een dergelijk netwerk verbindt in alle gevallen alle instituties aan beide kanten van de grens die op enigerlei wijze een rol spelen bij grensarbeid: gemeenten, euregio's, SVB, UWV, belastingdienst, de Arbeitsagentur für Arbeit, de Krankenkassen en Rentenversicherung enzovoorts.

Voor de informatievoorziening zou het netwerk vooral moeten beoordelen welke wijzigingen of aanvullingen nodig zijn om het internetportaal goed te laten functioneren. Daartoe dienen de leden van het netwerk te beschikken over de noodzakelijke inhoudelijke kennis en deskundigheid om het internetportaal actueel te houden: op basis van lokale ontwikkelingen of trends in vragen die door potentiële grensarbeiders worden gesteld, kan het noodzakelijk zijn de inhoud van het internetportaal aan te vullen of aan te passen. Dergelijke signalen zijn belangrijk om de informatieverschaffing up to date, 'levend' en adequaat te houden. Op basis van deze signalen zal de beheerder van het internetportaal ('contentbeheerder') de gewenste wijzigingen in het internetportaal publiceren (zie hieronder).

Beleidsaanbevelingen

De beleidsaanbevelingen zijn deels rechtstreeks gericht aan actoren in de grensregio en in alle gevallen voor de grensregio van groot belang. De uitvoering van deze aanbevelingen zal dus eveneens door of in goed overleg met bovenbedoeld netwerk moeten plaatsvinden.

Regionaal netwerk

Het is aan de belanghebbende actoren in de regio om te bepalen hoe dit netwerk het beste ingericht kan worden. Evident is dat de deelnemers de lokale situatie in de regio goed moeten kennen, beschikken over een adequaat sociaal netwerk en bereid zijn zich in te zetten voor de bevordering van grensarbeid.

Overigens bestaan dergelijke netwerken reeds langs de grens tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen. Als uitvloeisel van de aanbevelingen zouden deze netwerken verder verstevigd en geïnstitutionaliseerd moeten worden.

Beheer

Om praktische redenen is er voor het beheer van de informatie-infrastructuur bij het SG Benelux een functie van contentbeheerder gecreëerd. Immers, het SG Benelux onderhoudt naast het internetportaal Nederland – Noordrijn-Westfalen ook het internetportaal Nederland – België. Het lag derhalve voor de hand om de functie aldaar in te richten. De contentbeheerder zal dagelijks op basis van signalen uit de regio het internetportaal inhoudelijk up to date houden zodat de actualiteit en daarmee ook de kwaliteit en meerwaarde van het portaal gewaarborgd blijven.